

فارسی V

ام

جواد امیرسلاری

پیرایش ۲۰۲۰

- پاسخ سؤالات خودارزیابی و فعالیت های نوشتاری
- ارائه ۶۸۰ پرسش تکمیلی دانش های زبانی، ادبی و درک متن با پاسخ تشریحی
- شرح ابیات و عبارات و دانش های زبانی و ادبی به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ارائه ۶۳۰ پرسش چهار گزینه ای طبقه بندی شده دانش های زبانی، ادبی و درک متن

بسم الله الرحمن الرحيم

فارسی، مقسم

(دوره اول متوسطه)

مجموعه کتاب های نگاه نو

نگاه

مؤلف جواد امیرسالاری

چون در تهیه ی مطالب این کتاب وقت و
هزینه زیادی صرف شده است، بنابراین
هر گونه کپی از مطالب آن یک نوع سرقت
تلقی می شود و حرام و خلاف انسانیت است.

تقدیم می شود به همکاران ارجمندی که عاطفه سرشار و گرمای امید بخش وجودشان در این
سردترین روزگاران، بهترین پشتیبان است.

هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این کتاب را به هر صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و جزوه و یا حتی برداشت به صورت دست نویس ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفین و ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.	سرشناسه عنوان و نام پدیدآور : امیرسالاری، جواد، ۱۳۳۹ - فارسی هفتم (دوره اول متوسطه) مؤلف: جواد امیرسالاری. ویراستار: حلیمه کاشانی. مشخصات نشر : شیراز: نگاه نو فرهنگ، ۱۴۰۴. مشخصات ظاهری : ۳۰۴ ص. (رنگی) ۲۹×۲۲ سم. فروست : مجموعه کتاب های نگاه نو شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۴۲-۲۷-۲ وضعیت فهرست : فیپای مختصر یادداشت : چاپ هشتم، ۱۴۰۴ شماره کتابشناسی : ۱۰۰۳۴۹۲۴ ملی
--	---

مجموعه کتابهای نگاه نو

فارسی هفتم (دوره اول متوسطه)

مؤلف جواد امیرسالاری
محل نشر شیراز
ویراستار حلیمه کاشانی
ناشر نگاه نو فرهنگ
نوبت چاپ هشتم - ۱۴۰۴
شمارگان ۲۰۰۰
شابک ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۴۲-۲۷-۲
حروف نگار حلیمه کاشانی
قیمت ۴۲۵،۰۰۰ تومان

سامانه فروش اینترنتی: www.negahenow.com

شماره تماس با ناشر: ۰۹۹ ۲۵ ۶۰ ۴۵ ۴۹

توجه: چون در تهیه مطالب این کتاب، وقت و هزینه زیادی صرف شده است؛ بنابراین هرگونه کپی، اسکن، تایپ از تمام یا بخشی از مطالب و نشر آن در فضای مجازی یا حقیقی، جرم محسوب می شود و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت و از لحاظ شرعی و اخلاقی نیز حرام و خلاف انسانیت است.

فصل اوّل

زیبایی آفرینش

جهان، جمله فروغ روی حق دان

حق اندر وی ز پیدایی است پنهان

شیخ محمود شبستری

لغت: جمله: همگی، تمام روی: چهره فروغ: روشنی

اندر: در پیدایی: آشکار بودن

معنی: تمام پدیده‌های جهان را روشنی نور وجود خداوند بدان

خداوند از شدت آشکاری در پدیده‌ها، پنهان به نظر می‌رسد.

دانش ادبی: «دان» و «پنهان»: کلمات قافیه

دانش زبانی: دان (=بدان) ← فعل امر جهان ← مفعول

«حق» در مصراع اول، مضاف‌الیه و در مصراع دوم، نهاد است.

درس اول: زنگ آفرینش

افق*	کرانه آسمان	ایام	روزها، روزگارا، دوران	رنگین	گوناگون
انگار	مثل اینکه	بگزارد	به جا آورد، ادا کند.	رهسپار	راهی، روانه
پیغمبر	پیام‌آور	حرم	زیارتگاه، مکان مقدس	زائر*	دیدارکننده، زیارت کننده
خدمت	حضور	طفولیت*	کودکی، خردسالی	طایفه	گروه
خفته	خوابیده	غفلت*	بی خبری، ناآگاهی	کام*	آرزو، میل، خواسته
دوگانه	نماز صبح	غوغا*	آشوب و فریاد، همه‌مه	کوچ	سفر، حرکت
دیده*	چشم	فارغ*	آسوده، راحت	گویی	مثل اینکه
گلدسته	مناره مسجد	متعبّد*	شکرگزار، عبادت کننده	نسیم	باد خنک و ملایم
راز و نیاز	مناجات	مصحف*	کتاب، کتاب آسمانی، قرآن کریم		

زنجره*: سیرسیرک، نوعی حشره که از خود، صدا تولید می کند. ابد*: جاودان، زمان بی پایان، زمان آینده بسیار دور

قالب شعر: چهارپاره*

شاعر: قیصر امین پور

شرح ابیات

۱ صبح یک روز نوبهاری بود روزی از روزهای اول سال^۱

۲ بچه‌ها در کلاس جنگل سبز جمع بودند دور هم، خوش حال^۲

معنی: صبح یک روز بهاری بود، روزی از روزهای فروردین ماه، بچه‌ها در کلاس جنگل سبز، شاد و خوش حال دور هم جمع شده بودند.

دانش ادبی: «سال» و «خوش حال» کلمات قافیه هستند. آرایه تشبیه: «جنگل سبز» مانند «کلاس» است.

دانش زبانی: در پایان بیت اول، فعل «بود» حذف شده است ← روزی از روزهای اول سال [بود]

جنگل سبز ← ترکیب وصفی (زیرا «سبز» یک صفت است و بعد از کلمه کسره دار جنگل قرار گرفته است).

۳ بچه‌ها گرم گفت و گو بودند باز هم در کلاس، غوغا بود^۳

۴ هر یکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود^۴

لغت: غوغا*: آشوب و فریاد، همه‌مه انگار: مثل اینکه

معنی: بچه‌ها مشغول صحبت بودند. دوباره در کلاس، همه‌مه و فریاد بود. هر یک از بچه‌ها برگ کوچکی در دست داشت،

مثل اینکه دوباره زنگ انشا بود.

دانش ادبی: بود ← ردیف «غوغا» و «انشا» ← کلمات قافیه «گرم گفت و گو بودن» کنایه از «مشغول صحبت بودن»

* چهارپاره یا دو بیتی پیوسته: این شعر از چند بند هم وزن و هم آهنگ تشکیل شده است. هر بند شامل چهار مصراع (دو بیتی) است که

مصراع‌های زوج آن هم قافیه‌اند یعنی قافیه، فقط در آخر ابیات قرار می‌گیرد و قافیه دو بیتی‌ها فرق دارد.

۱- تعداد جمله: ۲ صبح یک روز نوبهاری بود روزی از روزهای اول سال [بود]

۲- تعداد جمله: ۱ بچه‌ها در کلاس جنگل سبز، دور هم، خوشحال جمع بودند.

۳- تعداد جمله: ۲ بچه‌ها گرم گفت و گو بودند باز هم در کلاس، غوغا بود

۴- تعداد جمله: ۲ هر یکی برگ کوچکی در دست [داشت] باز انگار، زنگ انشا بود

دانش زبانی: در بیت چهارم، فعل «داشت» حذف شده است ← هر یکی برگ کوچکی در دست [داشت]

بچه ها ← نهاد بودند ← فعل بود ← فعل

برگِ کوچک ← ترکیب وصفی (زیرا «کوچک» صفت است و بعد از کلمه برگ که کسره دارد قرار گرفته).

زنگ انشا ← ترکیب اضافی (زیرا «انشا» اسم است بعد از کلمه «زنگ» که کسره دارد قرار گرفته است).

تذکر: «اسم‌ها» و «ضمیرها» هرگاه بعد از کلمه کسره‌دار بیایند، مضاف‌الیه می‌شوند و به هر دو کلمه مضاف و مضاف‌الیه روی هم یک «ترکیب اضافی» می‌گویند.

۵ تا معلّم ز گُردِ راه رسید گفت با چهره‌ای پر از خنده:

۶ باز موضوع تازه‌ای داریم باز موضوع تازه‌ای داریم

معنی: تا معلم وارد کلاس شد، با چهره‌ای خندان گفت: دوباره موضوع انشای تازه‌ای داریم. «آرزوی شما در آینده چیست؟»

دانش ادبی: «خنده» و «آینده»: کلمات قافیه از گرد راه رسیدن ← کنایه از «وارد شدن»

دو بیت بالا «موقوف المعانی» هستند. (یعنی معنی این دو بیت با هم کامل می‌شود).

دانش زبانی: معلم ← نهاد رسید و گفت ← فعل موضوع تازه‌ای ← مفعول آرزوی شما ← نهاد

آرزوی شما ← ترکیب اضافی (زیرا ضمیر «شما» با کسره به کلمه آرزو اضافه شده).

۷ شب‌نم از روی برگِ گل، برخاست گفت: می‌خواهم آفتاب شوم

۸ ذره ذره به آسمان بروم ابر باشم، دوباره آب شوم

معنی: قطره شب‌نم از روی برگ گل بلند شد و گفت: من می‌خواهم مثل آفتاب بشوم. کم‌کم به آسمان بروم و به ابر تبدیل شوم و دوباره باران بشوم.

منظور شب‌نم از جمله «می‌خواهم آفتاب شوم» ← یعنی مثل آفتاب، زندگی بخش باشم.

دانش ادبی: شوم ← ردیف «آفتاب» و «آب» ← کلمات قافیه تشبیه ← «شب‌نم» مانند «آفتاب» بشود

آرایه «مراعات نظیر» ← آب، ابر و آسمان آرایه «جان‌بخشی به اشیا» ← شب‌نم برخاست و گفت

توضیح: «برخاستن» و «گفتن» که کار انسان است، به «شب‌نم» نسبت داده شده است یعنی شب‌نم مثل انسانی شده که بلند

شده و صحبت می‌کند پس در این بیت آرایه «شخصیت بخشی» یا «جان‌بخشی به اشیا» به وجود آمده است.

دانش زبانی: شب‌نم ← نهاد شوم (= بشوم) ← فعل بروم / برخاست ← فعل

«گل» در «برگ گل» ← مضاف‌الیه (زیرا «اسم» است و یک ترکیب اضافی به وجود آمده است).

۵- تعداد جمله: ۲ تا معلّم ز گُردِ راه رسید [معلم] با چهره‌ای پر از خنده گفت

۶- تعداد جمله: ۲ [ما] باز موضوع تازه‌ای داریم آرزوی شما در آینده [چیست]

۷- تعداد جمله: ۴ شب‌نم از روی برگ گل برخاست [شب‌نم] گفت [من] می‌خواهم که [من] آفتاب شوم.

۸- تعداد جمله: ۳ ذره ذره به آسمان بروم، [من] ابر باشم، [من] دوباره آب شوم.

- ۹ دانه، آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند^۹
۱۰ گفت: باغی بزرگ خواهم شد تا ابد، سبز سبز خواهم ماند^{۱۰}

معنی: دانه آهسته بر روی زمین چرخید، رفت و انشای کوتاه خود را خواند. گفت: من به باغ بزرگی تبدیل خواهم شد و برای همیشه تازه و شاداب خواهم ماند.

لغت: ابد*: جاودان، زمان بی پایان، زمان آینده بسیار دور

دانش ادبی: «خواند» و «خواهم ماند»: کلمات قافیه مراعات نظیر ← دانه، زمین و باغ تضاد ← کوچک و بزرگ شخصیت بخشی (جان بخشی) ← انشا خواندن و صحبت کردن دانه

دانش زبانی: دانه ← نهاد غلتید / خواند ← فعل خواهم شد / خواهم ماند ← فعل
«انشای کوچک» و «باغی بزرگ» ← ترکیب وصفی (موصوف و صفت) هستند زیرا کلمه «کوچک» صفت هست.

- ۱۱ غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد^{۱۱}
۱۲ با نسیم بهار و بلبل باغ گرم راز و نیاز خواهم شد^{۱۲}

لغت: نسیم: باد خنک و ملایم گرچه: اگرچه راز و نیاز: مناجات باز شدن: شکفتن غنچه
معنی: غنچه هم گفت: اگرچه غمگین و ناراحت هستم، مثل لبخند، شکوفا خواهم شد و همراه باد ملایم بهاری و بلبل باغ مشغول عبادت و مناجات خواهم شد.

دانش ادبی: خواهم شد ← ردیف «باز» و «راز و نیاز» ← کلمات قافیه
آرایه تشخیص (جان بخشی به اشیا) ← صحبت کردن غنچه «دل تنگ بودن» کنایه از «غمگین بودن»
تشبیه ← «غنچه» به «لبخند» تشبیه شده و «باز خواهم شد»، وجه شبه آن است.
مراعات نظیر ← غنچه، باغ، بلبل و بهار «گرم چیزی شدن» کنایه از «مشغول انجام آن شدن»
دانش زبانی: «بهار» و «باغ» ← مضاف‌الیه (هرکدام با کلمات قبل از خود یک «ترکیب اضافی» به شمار می‌آیند).

- ۱۳ جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم فارغ از سنگ بچه‌ها باشم^{۱۳}
۱۴ روی هر شاخه جیک جیک کنم در دل آسمان، رها باشم^{۱۴}

لغت: فارغ*: آسوده، راحت دل: وسط، مرکز رها: آزاد
معنی: جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم از آزار و اذیت بچه‌ها آسوده باشم. روی شاخه‌های درختان، جیک جیک کنم و در میان آسمان، آزاد باشم.

دانش ادبی: باشم ← ردیف بچه‌ها و رها ← کلمات قافیه مراعات نظیر ← جوجه، شاخه و جیک جیک شخصیت بخشی (جان بخشی) ← حرف زدن جوجه گنجشک

- ۹- تعداد جمله: ۳ دانه آرام بر زمین غلتید. [دانه] رفت و [دانه] انشای کوچکش را خواند.
۱۰- تعداد جمله: ۳ [دانه] گفت: [من] باغی بزرگ خواهم شد. [من] تا ابد سبز سبز خواهم ماند.
۱۱- تعداد جمله: ۳ غنچه هم گفت: [من] اگرچه [من] دل تنگم، [من] مثل لبخند، باز خواهم شد.
۱۲- تعداد جمله: ۱ [من] با نسیم بهار و بلبل باغ، گرم راز و نیاز خواهم شد.
۱۳- تعداد جمله: ۳ جوجه گنجشک گفت: [من] می‌خواهم که [من] فارغ از سنگ بچه‌ها باشم.
۱۴- تعداد جمله: ۲ [من] روی هر شاخه جیک جیک کنم. [من] در دل آسمان، رها باشم.

۱۵ جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد، رهسپار شوم^{۱۵}

۱۶ تا افق‌های دور، کوچ کنم باز، پیغمبر بهار شوم^{۱۶}

لغت: رهسپار: راهی، روانه افق*: کرانه آسمان کوچ: سفر، حرکت پیغمبر: پیام‌آور
معنی: جوجه کوچک پرستو گفت: کاش من هم با باد راهی شوم و تا کرانه‌های آسمان سفر کنم و دوباره پیام‌آور بهار شوم.

دانش ادبی: شوم ← ردیف «رهسپار» و «بهار» ← کلمات قافیه

شخصیت‌بخشی (تشخیص) ← صحبت کردن جوجه مراعات نظیر ← پرستو و کوچ

دانش زبانی: «کاش» ← شبه جمله (در شمارش جمله، «یک جمله» محسوب می‌شود).

جوجه کوچک پرستو گفت ← جمله خبری کاش با باد، رهسپار شوم ← عبارت عاطفی

۱۷ جوجه‌های کبوتران گفتند: کاش می‌شد کنار هم باشیم^{۱۷}

۱۸ توی گلدسته‌های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم^{۱۸}

لغت: گلدسته*: مناره گنبد: سقف بیضی شکل زائر*: دیدار کننده، زیارت کننده حرم: زیارتگاه، مکان مقدس
معنی: جوجه‌های کبوتران گفتند: کاش می‌شد ما هم در کنار یکدیگر جمع شویم و همواره داخل مناره‌های یک مسجد زیارت کننده حرم باشیم.

دانش ادبی: هم و حرم ← کلمات قافیه باشیم ← ردیف تضاد ← روز و شب

شخصیت‌بخشی (تشخیص) ← جوجه‌های کبوتران گفتند مراعات نظیر ← گلدسته، گنبد، زائر و حرم

دانش زبانی: جوجه‌های کبوتران گفتند ← جمله خبری کاش می‌شد کنار هم باشیم ← عبارت عاطفی

«جوجه‌های کبوتران» و «زائران حرم» ← ترکیب‌های اضافی (مضاف و مضاف‌الیه)

جوجه‌های کبوتران ← نهاد گفتند ← فعل

۱۹ زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد^{۱۹}

۲۰ هر یک از بچه‌ها به سویی رفت و معلّم دوباره تنها شد^{۲۰}

لغت: زنجره*: سیرسیرک، نوع حشره که از خود، صدا تولید می‌کند. باز: دوباره
معنی: همین که سیرسیرک، زنگ تفریح را زد، دوباره در کلاس همه و فریاد روی داد. هر یک از بچه‌ها به سمتی رفتند و دوباره معلّم در کلاس تنها شد.

دانش ادبی: غوغا و تنها ← کلمات قافیه شد ← ردیف

شخصیت‌بخشی (تشخیص) ← زدن رنگ تفریح به دست زنجره مراعات نظیر ← زنگ تفریح، معلّم و کلاس

دانش زبانی: زنگ تفریح ← مفعول زنجره ← نهاد زد ← فعل

۱۵- تعداد جمله: ۳ جوجه کوچک پرستو گفت: کاش [من] با باد رهسپار شوم.

۱۶- تعداد جمله: ۲ [من] تا افق‌های دور، کوچ کنم [من] باز، پیغمبر بهار شوم

۱۷- تعداد جمله: ۴ جوجه‌های کبوتران گفتند کاش می‌شد [ما] کنار هم باشیم

۱۸- تعداد جمله: ۱ [ما] توی گلدسته‌های یک گنبد، روز و شب، زائر حرم باشیم

۱۹- تعداد جمله: ۲ زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد

۲۰- تعداد جمله: ۲ هر یک از بچه‌ها به سویی رفت و معلّم دوباره تنها شد

- ۲۱ با خودش زیر لب، چنین می‌گفت: آرزوهایتان چه رنگین است!
۲۲ کاش روزی به کام خود برسید، بچه‌ها، آرزوی من این است!

لغت: رنگین: گوناگون کام*: آرزو، میل، خواسته

معنی: معلّم، آهسته با خودش چنین می‌گفت: بچه‌ها آرزوهای شما چقدر گوناگون است. ای کاش، روزی شما به آرزوهای خود برسید. بچه‌ها، آرزوی من همین موضوع است.

دانش ادبی: رنگین و این ← کلمات قافیه است ← ردیف «زیر لب» کنایه از «سخن آهسته»

دانش زبانی: کاش ← شبه جمله بچه‌ها ← منادا (منادا، به تنهایی، یک جمله به حساب می‌آید).

با خودش زیر لب، چنین می‌گفت ← جمله خبری جمله‌های سایر مصراع‌ها ← جمله عاطفی

تعداد جمله: ۲ [معلّم] با خودش زیر لب چنین می‌گفت آرزوهایتان چه رنگین است

تعداد جمله: ۴ کاش روزی به کام خود برسید، بچه‌ها، آرزوی من این است

خود ارزیابی (پاسخ در پاورقی)

۱- چه کسانی در جنگل سبز، آرزوهای خود را مطرح کردند؟^۱

۲- منظور شبنم از جمله «می‌خواهم آفتاب شوم» چیست؟^۲

۳- اگر شما در جنگل سبز بودید، چه آرزویی داشتید؟^۳

۴-

دانش‌های زبانی

نکته: الف) جمله

انسان، هنگام سخن گفتن یا نوشتن برای انتقال پیام به شنونده یا خواننده از دو وسیله استفاده می‌کند:

الف) جمله ب) شبه جمله

الف) جمله: هرگاه گروهی از کلمات، مجموعاً انجام شدن یک عمل را نشان دهند و یا یک «حالت» یا «نام» را به کسی یا چیزی نسبت دهند، جمله نام دارند.

به بیت‌های زیر توجه کنید:

زنگ تفریح را که زنجیره زد باز هم در کلاس غوغا شد

هر یک از بچه‌ها به سویی رفت و معلّم دوباره تنها شد

می‌بینید که کلمات هر مصراع، مطلب معینی را بیان می‌کند و به همین دلیل، جمله نام دارند. جمله‌ها از لحاظ تعداد کلمات یکسان نیستند، اما در همه آنها «فعل» وجود دارد.

☞ در جمله اول، کلمه «زد» فعل جمله است و عمل زدن زنگ تفریح را نشان می‌دهد.

☞ در جمله دوم، کلمه «شد» فعل جمله است و حالت ایجاد غوغا و سر و صدای کلاس را بیان می‌کند.

۱- شبنم/ دانه / غنچه / جوجه گنجشک/ جوجه پرستو/ جوجه‌های کبوتران

۲- منظورش این است که مانند آفتاب که با نور خودش، زندگی می‌بخشد، او نیز دوست دارد زندگی‌بخش باشد.

۳- آرزو داشتیم زبان حیوانات را می‌دانستیم و با آنها حرف می‌زدیم.

☞ ر جمله سوم، کلمه «رفت» فعل جمله است و عمل رفتن بچه‌ها را نشان می‌دهد.

☞ در جمله چهارم، کلمه «شد» فعل جمله است و حالت تنها شدن را به معلّم نسبت می‌دهد.

لازم بودن فعل در جمله، دو نکته را به ذهن می‌رساند؛ نخست اینکه تعداد فعل‌ها باید با تعداد جمله‌ها یکسان باشد. اما گاهی، هنگام شمارش جمله، تعداد جمله‌ها با تعداد فعل‌های موجود یکسان نیست. علتش، این است که فعل جمله گاه‌گاهی به دلایلی حذف می‌شود و ما از طریق معنی کردن جمله، متوجه حذف آن می‌شویم.

مانند: فعل «است» در پایان مصراع «ای نام تو بهترین سرآغاز» ← ای [خدایی که] نام تو بهترین سرآغاز [است] دوم، اینکه بعضی از فعل‌ها می‌توانند به تنهایی یک جمله کامل باشند. مثلاً، فعل «رفت» در بیت زیر که نشان می‌دهد که «دانه»، عمل رفتن را در گذشته انجام داده‌است؛ بنابراین خود، یک جمله کامل است.

دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند

(ب) شبه جمله: کلمه یا گروه کلماتی است که بدون نیاز به فعل، منظور گوینده را نشان می‌دهند و بر دو نوع تقسیم می‌شوند.

۱- حرف ندا و منادا، یا منادا به تنهایی

حرف ندا، کلمه‌ای است که برای صدا زدن کسی به کار برده می‌شود و منادا، کلمه‌ای است که آن را صدا می‌زنیم و مورد خطاب قرار می‌دهیم. هنگامی که می‌گوییم: «ای دوست»، «ای» حرف نداست و «دوست»، منادا
منادا ممکن است صفت یا مضاف‌الیه داشته باشد که در این صورت، حرف ندا و گروه منادا، شبه جمله را تشکیل می‌دهند: ای دوستِ خوبِ من!

به کاربردن حرف ندا، واجب نیست، زیرا می‌توانیم تنها با تغییر صدا، نام کسی را منادا قرار دهیم و بگوییم:

دوستِ خوبم، خواهر، خدا، جان من، حضرت آقا

«بچه‌ها، آرزوی من این است!» بچه‌ها ← منادا و حرف ندا حذف شده است ← [ای] بچه‌ها

حروف ندا در زبان فارسی عبارتند از: «ای، یا» که قبل از منادا می‌آیند و حرف «ا» که بعد از منادا می‌آید.

«ای مرغک خُرد، ز آشیانه پرواز کن و پریدن آموز»

ای ← حرف ندا مرغک خرد ← منادا

سعدیا! در عشق او مردانه باش سعدی ← منادا و «ا» که بعد از منادا آمده است ← حرف ندا

نکته: حروف ندا معمولاً به تنهایی به کار برده نمی‌شوند، بنابراین به تنهایی شبه جمله نیستند؛ فقط حرف «ای» هنگامی که پس از آن بتوانیم «کسی که» را بیاوریم، یک شبه جمله است که منادای آن حذف شده است.

ای نام تو بهترین سر آغاز ← ای [کسی که] نام تو بهترین سرآغاز [است]

ای یاد تو مونس روانم ← ای [کسی که] یاد تو مونس روان من [است]

۲- صوت: کلمه یا صداهایی هستند که بدون نیاز به فعل، احساسات و عواطف گوینده را نشان می‌دهند.

برخی از اصوات (جمع صوت) عبارتند از: هان، زنه‌ار، آلا، هَلا، بسم‌الله، آهای، دریغ، دریغ‌ا، ای دریغ، کاش، ای کاش، افسوس، آفرین، آخ، آه، فریاد، امان، خوشا، به به، ماشاءالله، احسنت، مرحبا، عجب، واه، الله اکبر، سبحان الله و ...

تذکر: شبه جمله‌ها در شمارش جمله، یک جمله شمرده می‌شوند زیرا مانند جمله منظور گوینده را نشان می‌دهند.

کاش روزی به کام خود برسید. (۲ جمله)

شبه جمله جمله

راه شناخت تعداد جمله‌های یک عبارت یا بیت:

برای اینکه تشخیص دهیم که در هر بیت یا عبارتی چند جمله به کار رفته است، باید به موارد زیر توجه داشته باشیم:

۱- فعل‌های موجود در بیت یا عبارت، هر کدام جداگانه نشانگر یک جمله هستند.

۲- فعل‌های حذف شده، در شمارش تعداد جمله، در نظر گرفته می‌شوند.

۳- شبه جمله‌ها (۱- منادا ۲- اصوات) در شمارش جمله، یک جمله شمرده می‌شوند.

چند مثال برای شمارش جمله:

(۱) منتظران بهار، فصل شکفتن رسید	مژده به گل‌ها برید یار به گلشن رسید
(۲) شب‌بنم از روی گِل برخاست	گفت، می‌خواهم آفتاب شوم
(۳) جهان، جمله فروغ روی حق‌دان	حق اندر وی ز پیدایی است پنهان
(۴) صدهزاران دام و دانه است، ای خدا	ما چو مرغان حریصی بی‌نوا [هستیم]
(۵) خداوندا، به حق نیک مردان [قسم می‌دهم]	که احوال بدم را نیک گردان

- تشخیص شکل صحیح حروف و درست‌نویسی از اهداف املاست.

- در هنگام نوشتن املا از به کار بردن واژه‌های «هم‌آوا» به جای یکدیگر پرهیز شود.

واژه‌های هم‌آوا: واژه‌هایی هستند که از نظر گفتاری تلفظ یکسان دارند اما از نظر شکل نوشتاری و معنایی متفاوت

هستند و نمی‌توان آنها را به جای هم به کار برد. مانند: صواب و ثواب / خوار و خار / حیات و حیاط

جدول تعدادی از واژه‌های هم‌آوا

واژه و معنی	هم‌آوا	واژه و معنی	هم‌آوا
عمل: کار	آمل: آرزو	حیات: محوطه خانه	هم‌آوا
خار: گیاه	خوار: پست	قضا: سرنوشت	غذا: خوراک
سفیر: فرستاده	صفیر: صدا	خان: رئیس	خوان: سفره
صواب: درست	ثواب: پاداش	خویش: خود	خویش: فامیل و آشنا
قریب: نزدیک	غریب: ناآشنا	خواست: تقاضا	خاست: بلند شد
اساس: پایه، بنیاد	اثاث: وسایل خانه	سفر: مسافرت کردن	صفر: دومین ماه قمری

گفت و گو

۱- درباره تعداد جمله‌های بند دوم شعر (بیت ۳ و ۴)، گفت و گو کنید.

۲- شعر را به صورت نمایش در کلاس اجرا کنید.

تذکر: سؤالات بخش گفت و گو برای بحث در کلاس است و پاسخ آن به عهده دانش‌آموزان گرامی است.

فعالیت‌های نوشتاری (پاسخ در پاورقی)

- ۱- واژهٔ صحیح را با توجه به معنی جمله در جای خالی قرار دهید.^۱
- الف) مسلمانان، دو ماه محرم و را گرامی می‌دارند. (سفر، صفر)
- ب) هیچ کس او را نمی‌شناسد؛ او در اینجا است. (قریب، غریب)
- ۲- با حروف «م، ح، ز، ت، ی»، چهار کلمه بنویسید که ارزش املائی داشته باشد.^۲
-

واژگان و ترکیبات مهم املائی

خوش حال - غوغا - زنگ انشا - برخاست - ذره ذره - رهسپار - غلتید - غنچه - راز و نیاز - نسیم بهار - فارغ -
 زنجره - مثل لبخند - افق‌های دور - گلدسته - زائر حرم - تفریح - پرستو

جمع‌های مکسر

واژه	جمع مکسر	واژه	جمع مکسر	واژه	جمع مکسر
زائر	زَوَّار	افق	آفاق	غریب	غُرَبَا
اول	اوایل	یوم	ایام	حرم	أَحْرَام
حق	حقوق	قدم	أَقْدَام	ظلمت	ظِلْمَات

واژه‌های هم‌خانواده کلمات عربی

واژه	حروف اصلی	کلمات هم‌خانواده	واژه	حروف اصلی	کلمات هم‌خانواده
حق	ح، ق، ق	حقیقت، تحقیق، مستحق، احقاق	موضوع	و، ض، ع	وضع، واضع، اوضاع، مَوْضِع
صبح	ص، ب، ح	صباح، صبح، مصباح	فارغ	ف، ر، غ	فراغت، فارغ‌البال (=آسوده خاطر)
اول	ء، و، ل	اوایل، اولویت، اولی	تفریح	ف، ر، ح	فَرَح، مُفَرِّح
جمع	ج، م، ع	جمعه، جماعت، جمعیت، جامعه	زائر	ز، و، ر	زیارت، زَوَّار، مَزَار
انشا	ن، ش، ء	منشی، منشأ، منشآت (=نوشته‌ها)	حرم	ح، ر، م	حرام، حرمت، محرم، حریم
معلم	ع، ل، م	تعلیم، علم، عالم، معلوم	طفولیت	ط، ف، ل	طفل، اطفال، طفیلی، طفیل
متعبد	ع، ب، د	عبادت، عابد، عبودیت، معبد	مصحف	ص، ح، ف	صحیفه، مصاحف (جمع مصحف)
خدمت	خ، د، م	خدّام، خادم، استخدام، مستخدم	غفلت	غ، ف، ل	غافل، اغفال، تغافل
خلق	خ، ل، ق	خالق، مخلوق، خَلْق، خلقت			

۱- الف صفر (ب) غریب

۲- محرم، تحریم، مرحمت، زحمت، مرز

حکایت: اندرز پدر

۱- یاد دارم که در ایام طفولیت، متعبّد و شب‌خیز بودم. شبی در خدمت پدر، رحمة الله علیه، نشسته بودم و همه شب،

دیده بر هم نبسته و مُصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته.

لغت: ایام: روزها، روزگارا، دوران طفولیت*: کودکی، خردسالی مُتعبّد*: شکرگزار، عبادت کننده خدمت: حضور

دیده*: چشم مُصحف*: کتاب، کتاب آسمانی، قرآن کریم طایفه: گروه خفته: خوابیده

معنی: به یاد دارم که در روزگار کودکی اهل عبادت بودم و شب‌ها برای عبادت از خواب بیدار می‌شدم. یک شب در حضور پدر- رحمت خدا بر او باد- نشسته بودم و تمام شب بیدار بودم و قرآن کریم را در آغوش گرفته و می‌خواندم و گروهی در اطراف ما خوابیده بودند.

دانش ادبی: «دیده بر هم بستن» ← کنایه از «خوابیدن» مراعات نظیر ← مُتعبّد، شب‌خیز و مُصحف

«سجع» ← نشسته و نبسته / گرفته و خفته

دانش زبانی: بودم ← فعل ماضی نشسته بودم ← فعل ماضی مُصحف ← مفعول طایفه ← نهاد

۲- پدر را گفتم: از اینان، یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگذارد. چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که مرده‌اند.

لغت: دوگانه: نماز صبح بگذارد: به جا آورد، ادا کند. غفلت*: بی‌خبری، ناآگاهی گویی: مثل اینکه

معنی: به پدر گفتم: از این گروه، یکی بر نمی‌خیزد که نماز صبح به جا آورد. چنان در خواب بی‌خبری فرو رفته‌اند که گویی خوابیده‌اند، بلکه مرده‌اند.

دانش ادبی: «سر برداشتن» ← کنایه از «بلند شدن» تشبیه ← خواب غفلت (غفلت به خواب تشبیه شده است).

دانش زبانی: در جمله «پدر را گفتم»، «را» نشانه مفعول نیست بلکه حرف اضافه در معنای «به» است (پدر را ← به پدر)

۳- گفت: جان پدر! تو نیز اگر بخفتی، به از آن که در پوستین خلق، اُفتی.

لغت: جان: عزیز به: بهتر

معنی: گفت عزیز پدر! تو هم اگر بخوابی بهتر از آن است که درباره مردم غیبت کنی

پیام عبارت: توصیه بر پشت سر مردم، غیبت نکردن

دانش ادبی: «در پوستین خلق افتادن» ← کنایه از «غیبت کردن» «سجع» ← بختی و اُفتی

دانش زبانی: جان پدر ← منادا فعل «است» بعد از «به» (=بهتر)، حذف شده است.

تعداد جمله: ۵ جمله گفت: جان پدر! تو نیز اگر بختی، بهتر از آن [است] که در پوستین خلق، اُفتی

تاریخ ادبیات

۱- استاد دانشگاه و از شاعران معاصر بعد از انقلاب به شمار می‌رود. ۲- وی ابتدا در رشته پزشکی و جامعه‌شناسی پذیرفته شد ولی هر دو را رها کرد و به ادبیات روی آورد. ۳- آثار: کوچه آفتاب، تنفس صبح، مثل چشمه مثل رود، به قول پرستو، آیینه‌های ناگهان	قصیر امین‌پور
۱- مصلح‌الدین سعدی، آموزش‌های مقدّماتی را در زادگاه خود، شیراز، فرا گرفت برای اتمام تحصیلات به بغداد رفت. ۲- آثار: بوستان (به شعر)، گلستان (نثر آمیخته به شعر)، دیوان اشعار. مجموعه این آثار: «کلیات سعدی»	سعدی

گلستان سعدی	۱- سعدی گلستان را در قرن هفتم نوشت که یکی از درخشان‌ترین نثرهای پارسی است. ۲- نثر گلستان «مسجع» است. (نثری که گوشه چشمی به شعر هم دارد.) ۳- تقلیدکنندگان نثر گلستان: جامی در بهارستان، قانانی در پریشان و قائم‌مقام در منشآت ۴- گلستان سعدی، علاوه بر دیباچه، هشت باب دارد که آمیخته به نظم و نثر است. باب‌های گلستان: ۱. سیرت پادشاهان ۲. در اخلاق درویشان ۳. در فضیلت قناعت ۴. در فواید خاموشی ۵. در عشق و جوانی ۶. در ضعف و پیری ۷. در تأثیر تربیت ۸. در آداب صحبت
----------------	---

سؤالات تکمیلی

دانش‌های زبانی و ادبی

۱- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

(۱) باز پیغمبر بهار شوم (۲) باز هم در کلاس غوغا شد

(۳) تا ابد سبز سبز خواهم ماند (۴) کاش با باد رهسپار شوم

۲- مترادف واژه مشخص شده در مصراع «کاش روزی به کام خود برسید»، در کدام گزینه مشاهده می‌شود؟

(الف) بچه‌ها آرزوی من این است (ب) کاش می شد کنار هم باشیم

(ج) روی هر شاخه جیک جیک کنم (د) ذره ذره به آسمان بروم

۳- معنی واژه خط کشیده شده را از داخل کمانک انتخاب کنید.

(الف) زنگ تفریح را که زنجره زد. (سنجاقک / سیر سیرک)

(ب) روز و شب زائر حرم باشیم. (دیدار کننده / نیایش کننده)

۴- برابر معنایی واژه مشخص شده در جمله «گویی نخفته اند که مرده‌اند»، در کدام گزینه مشاهده می‌شود؟

(الف) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند باز هم در کلاس غوغا بود

(ب) هریکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود

۵- برای واژه مشخص شده، در بیت زیر، یک «معادل معنایی» و یک واژه «هم‌آوا» بنویسید.

«جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم فارغ از سنگ بچه‌ها باشم»

۶- در کدام گزینه، معنای واژه مشخص شده، در داخل کمانک نادرست است؟ معنی درست آن را بنویسید.

(الف) تا افق‌های دور کوچ کنیم باز پیغمبر بهار شویم (کرانه آسمان)

(ب) توی گلدسته‌های یک گنبد روز و شب زائر حرم باشیم (پرچم)

۷- با توجه به متن زیر معادل معنایی کلمه‌های ذکر شده را بنویسید.

«در ایام طفولیت، متعبد و شب‌خیز بودم. شبی در خدمت پدر، همه شب، دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز

بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته. پدر را گفتم: از اینان، یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگزارد.»

شکرگزار (.....) قرآن مجید (.....) نماز صبح (.....) چشم (.....)

۸- تفاوت معنایی واژه «جمله» را در عبارات زیر، بررسی کنید.

(الف) جهان جمله فروغ روی حق دان (ب) هنگام نوشتن، برای انتقال پیام به خواننده از جمله استفاده می‌شود.

۹- در هر یک از ابیات زیر، یک نادرستی املائی بیابید و درست آن را بنویسید.

الف) توی گلدسته های یک گنبد روز و شب زائر هَرم باشیم
ب) زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس قوغا شد

۱۰- در هر یک از موارد زیر، املائی درست را از داخل کمانک برگزینید.

الف) دانه آرام بر زمین (غلطید / غلطید) ب) از اینان، یکی سر بر نمی دارد که دوگانه ای (بگزارد / بگذارد).

۱۱- در کدام گزینه، املائی همه واژه ها به درستی نیامده است؟

الف) رهسپار، موضوع، انشا ب) آرام، باغ، ابد ج) افق، غنچ، رها د) نسیم، خوش حال، ذره ذره

۱۲- در متن زیر، دو غلط املائی بیابید و اصلاح کنید.

«در ایام طوفولیت، متعبد بودم. شبی در خدمت پدر، همه شب، دیده بر هم نبسته و مُسَحَف عزیز بر کنار گرفته.»

۱۳- دو کلمه بنویسید که در آن ها از بیشتر حروف زیر استفاده شده باشد و ارزش املائی داشته باشد.

ف، ص، ه، ح، ت، ل

۱۴- در بیت «روی هر شاخه جیک جیک کنم / در دل آسمان رها باشم»، کدام واژه ارزش املائی ندارد؟

الف) شاخه ب) جیک جیک ج) آسمان د) رها

۱۵- از میان واژه های مصراع اول دو بیت زیر، دو واژه بیابید که متضاد هم باشند.

الف) جهان، جمله فروغ روی حق دان حق، اندر وی ز پیدایی است پنهان
ب) از ظلمت خود رهایی ام ده با نور خود آشنایی ام ده

۱۶- در جمله های زیر، برای واژه های خط کشیده، یک مترادف و یک متضاد بنویسید.

الف) شبنم از روی گل برخاست ب) طایفه ای گرد ما خفته

۱۷- در عبارات زیر، واژگانی را که در زبان فارسی «هم آوا» دارند، مشخص کنید.

الف) مسلمانان دو ماه محرم و صفر را گرمی می دارند. ب) هیچ کس او را نمی شناسد؛ او در اینجا غریب است.

۱۸- متضاد واژه های مشخص شده را بنویسید.

۱) در آسمان رها باشم ۲) دانه آرام بر زمین غلتید

۱۹- برای هر یک از واژه های مقابل دو واژه هم خانواده بنویسید. حق: معلّم: حرم:

۲۰- در بیت زیر جمله ها را مشخص کنید.

«غنچه هم گفت: گر چه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد»

۲۱- اجزای جمله بیت زیر را با جا به جا کردن کلمات، مرتب کنید و بنویسید.

«تا معلّم ز گُرد راه رسید گفت با چهره ای پر از خنده:»

۲۲- تعداد بیت های جمله زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. (دو جمله / سه جمله / چهار جمله)

«گفت: باغی بزرگ خواهم شد تا ابد سبز سبز خواهم ماند»

۲۳- در مصراع اول بیت زیر، نهاد و فعل را مشخص کنید.

«شبنم از روی برگ گل، برخاست گفت: می خواهم آفتاب شوم»

۲۴- در بیت زیر فعل‌ها را مشخص کنید.

دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند

۲۵- واژه «بچه‌ها» در کدام گزینه، در نقش «منادا» به کار رفته است؟

الف) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند ب) بچه‌ها، آرزوی من این است

۲۶- در بیت زیر نقش دستوری کلمات خط کشیده را مشخص کنید.

«زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد»

۲۷- در بیت زیر یک «صفت» و یک «مضاف‌الیه» پیدا کنید.

«تا افق‌های دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم»

۲۸- در بیت زیر شبه جمله را نشان دهید.

«جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم»

۲۹- در مصراع اول بیت زیر چه بخشی از جمله حذف شده است؟ نشان دهید.

«هر یکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود»

۳۰- کدام یک از ترکیب‌های مشخص شده زیر از «موصوف و صفت» تشکیل شده است؟

«باز موضوع تازه‌ای داریم» «آرزوی شما در آینده»

۳۱- حذف فعل در کدام گزینه، دیده می‌شود؟

الف) صبح یک روز نوبهاری بود روزی از روزهای اول سال

ب) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند جمع بودند دور هم، خوش حال

۳۲- نقش دستوری واژه مشخص شده را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) هر یک از بچه‌ها به سویی رفت (نهاد/ صفت) ب) باز موضوع تازه‌ای داریم (مفعول/ نهاد)

۳۳- قافیه و ردیف را در قالب شعری زیر مشخص کنید.

«جوجه‌های کبوتران گفتند: کاش می‌شد کنار هم باشیم

توی گلدسته‌های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم»

۳۴- در بیت زیر یک آرایه «کنایه» بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

«تا معلم ز گرد راه رسید گفت با چهره‌ای پر از خنده:»

۳۵- در بیت زیر، زنگ زدن زنجره، سبب ایجاد کدام آرایه ادبی می‌شود؟

«زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد»

۳۶- در بیت زیر، آرایه شخصیت بخشی را پیدا کنید و توضیح دهید.

«دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند»

۳۷- در بیت زیر ویژگی انسان به کدام واژه نسبت داده شده است؟

«جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم فارغ از سنگ بچه‌ها باشم»

۳۸- در بیت زیر، دو آرایه ادبی مشخص کنید.

«غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد»

۳۹- در بند زیر، میان کدام کلمات، آرایهٔ مراعات نظیر برقرار است؟

«شب‌نم از روی برگِ گل، برخاست گفت: می‌خواهم آفتاب شوم

ذره ذره به آسمان بروم ابر باشم، دوباره آب شوم»

۴۰- کدام گزینه از آثار «شیخ محمود شبستری»، است؟ الف) گلستان ب) گلشن راز

معنی و درک مطلب

۴۱- معنی و مفهوم مصراع‌های زیر را بنویسید.

الف) روز و شب زائر حرم باشم ب) باز پیغمبر بهار شوم ج) فارغ از سنگ بچه‌ها باشم

۴۲- در بیت زیر، چرا شاعر زدن زنگ تفریح را به زنجره نسبت داده است؟

«زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد»

۴۳- با توجه به ابیات زیر چرا جوجهٔ کوچک پرستو می‌خواهد با باد رهسپار شود؟

«جوجهٔ کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم

تا افق‌های دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم»

۴۴- با توجه به ابیات زیر در مصراع آخر، آرزوی شاعر چه بوده است؟

«با خودش زیر لب، چنین می‌گفت: آرزوهایتان چه رنگین است!

کاش روزی به کام خود برسید، بچه‌ها، آرزوی من این است!»

۴۵- مفهوم کنایهٔ «گرم چیزی بودن»، را بنویسید.

۴۶- در بیت «تا افق‌های دور کوچ کنم/ باز پیغمبر بهار شوم» شاعر به کدام ویژگی «پرستو»، اشاره می‌کند؟

۴۷- بیت زیر، توصیف کدام پرنده است؟

«روی هر شاخه جیک‌جیک کنم در دل آسمان، رها باشم»

۴۸- شاعر در بیت زیر از زبان حال کدام پرنده، سخن می‌گوید؟

«توی گلدسته‌های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم»

۴۹- مفهوم مصراع «جهان، جمله فروغ روی حق دان» چیست؟

پاسخ سؤالات تکمیلی

۱- ۱) پیغمبر ← پیام‌آور ۵- معادل معنایی ← آسوده، راحت

۲) غوغا ← همهمه، آشوب و فریاد هم‌آوا ← فارق (= جدا کننده)

۳) ابد ← جاودان، زمان بی‌پایان، زمان آیندهٔ بسیار دور ۶- گزینهٔ «ب» معنی درست ← مناره

۴) رهسپار: راهی، عازم ۷- شکرگزار ← مُتَعَبِد قرآن مجید ← مُصَحَف

۲- گزینهٔ «الف» (آرزو) نماز صبح ← دوگانه چشم ← دیده

۳- الف) سیرسیرک ب) دیدار کننده ۸- الف) همه، همگی

۴- گزینهٔ «ب» (گویی) ب) سخنی که معنی کامل داشته باشد.

- ۹- الف) هرم ← حَرَم (ب) قوغا ← غوغا
۱۰- الف) غلتید (ب) بگزارد
۱۱- گزینه «ج»، (غنچه ← غنچه)
۱۲- طوفولیت ← طفولیت مُسحَف ← مُصحف
۱۳- فاصله، صفحه، صحافی
۱۴- گزینه «ب»
(بقیه کلمات را به چند طریق می توان نوشت.)
۱۵- فروغ و ظلمت
۱۶- الف) برخاست ← مترادف: بلند شد
متضاد: نشست
(ب) خفته ← مترادف: خوابیده متضاد: بیدار
۱۷- الف) صَفَر ← سفر (ب) غریب ← قریب
۱۸- ۱) رها ≠ اسیر ۲) آرام ≠ تند
۱۹- حَرَم ← حریم، احرام حق ← حقوق، حقیقت
معلّم ← عالم، علم
۲۰- تعداد جمله ها: ۳ غنچه گفت: گرچه دل تنگم،
مثل لبخند، باز خواهم شد.
۲۱- تا معلّم از گرد راه رسید، با چهره ای پر از خنده گفت:
۲۲- سه جمله
۲۳- نهاد ← شبنم
۲۴- غلتید، رفت، خواند
۲۵- گزینه «ب»
۲۶- زنگ تفریح ← مفعول زنجره ← نهاد
۲۷- صفت ← دور مضاف الیه ← بهار
۲۸- کاش (= ای کاش)
۲۹- فعل «داشت» حذف شده است.
(هر یکی برگ کوچکی در دست [داشت])
۳۰- موضوع تازه ای
۳۱- گزینه «الف»
- ۳۲- الف) نهاد (ب) مفعول
۳۳- ردیف ← باشیم قافیه ← هم و حَرَم
۳۴- «از گرد راه رسیدن» کنایه از «تازه وارد شدن»
۳۵- شخصیت بخشی (جان بخشی به اشیا)
۳۶- دانه، چون انسانی تصوّر شده که می رود و انشای
کوتاهش را می خواند.
۳۷- جوجه گنجشک
۳۸- شخصیت بخشی ← غنچه گفت ...
کنایه ← «دل تنگ بودن» کنایه از
«غمگین و ناراحت بودن»
تشبیه ← «غنچه»، مثل «لبخند» می خواهد باز شود.
۳۹- شبنم و برگ گل / آفتاب و آسمان و ابر
۴۰- گزینه «ب»
۴۱- الف) همواره در آن مکان مقدس مشغول زیارت و راز و
نیاز باشم.
(ب) دوباره پیام آور فصل بهار و شکوفایی شوم.
(ج) از آزار و اذیت بچه ها آسوده و راحت باشم.
۴۲- زیرا زنجره نوعی حشره است که از خود، صدا تولید
می کند.
۴۳- زیرا می خواهد با باد تا کرانه های آسمان سفر کند و
دوباره پیام آور فصل بهار شود.
۴۴- آرزوی شاعر این بوده است که بچه ها روزی به آرزوی
خودشان برسند.
۴۵- مشغول آن کار بودن
۴۶- پیام آوری
۴۷- جوجه گنجشک
۴۸- جوجه های کبوتر
۴۹- همه پدیده های جهان جلوه و نشانه ای از وجود حق است.

اطلاعات تکمیلی

سوالات چهارگزینه‌ای طبقه‌بندی شده
با پاسخ تشریحی

۲۶- بیت «به چشم من از خود فروغی رسان که یابم فراغی ز چشم کسان» با کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟

(۱) هم تو، به عنایت الهی	آنجا قَدَمِ رسان که خواهی
(۲) از ظلمتِ خود، رهایی ام ده	با نورِ خود آشنایی ام ده
(۳) ای عقل مرا کفایت از تو	جُستن ز من و هدایت از تو
(۴) من بد دل و راه بیمناک (=ترسناک) است	چون راهنما تویی چه باک است

۲۷- مفهوم کلی کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

(۱) هم قصّه نا نموده دانی	هم نامه ننوشته، خوانی
(۲) درد پنهان به تو گویم که خداوند منی	یا نگویم که تو خود مطلق بر اسرار (=رازها)
(۳) کریم عزوجل، غیب دان و مطلع است	گرش بلند بخوانی و گر به خُفیه (=پنهان) و راز
(۴) سازمند از تو گشته کار همه	ای همه و آفریدگار همه

۲۸- مفهوم بیت «چون نیست به جز تو دستگیرم هست از گرم (=بخشش) تو ناگزیرم» با کدام گزینه تناسب دارد؟

(۱) توفیق ده تا در دین استوار شویم	(۲) دانایی ده که از راه نیفتیم
(۳) دست گیر که دست‌آویز نداریم	(۴) جز نام تو نیست بر زبانه

درس اول

دانش‌های زبانی و ادبی

۲۹- معنی کدام واژه نادرست است؟

(۱) افق: کرانه آسمان	(۲) گلدسته: مناره	(۳) ابد: نهایت	(۴) غوغا: آشوب

۳۰- کدام گزینه در مورد معنی واژه «کام» نادرست است؟

(۱) آرزو	(۲) میل	(۳) خواسته	(۴) زبان

۳۱- معنی واژه مشخص شده کدام بیت نادرست است؟

(۱) زنگ تفریح را که زنجیره زد (سیرسیرک)	(۲) کاش با باد رهسپار شوم (روانه)
(۳) طایفه‌ای گرد ما خفته (غافل)	(۴) جهان، جمله فروغ روی حق دان (روشنی)

۳۲- معنی واژه «کام»، در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۱) کاش روزی به کام خود برسید،	بچه‌ها، آرزوی من این است!
(۲) برسید از او گفت: نام تو چیست؟	چه جویی شب تیره، کام تو چیست؟
(۳) که چندان کند سگ به تیزی شتاب	که از کام او دورتر ماند آب
(۴) جهانی از این کار گردد خراب	برآید همه کام افراسیاب

۳۳- جای نقطه چین با کدام گزینه کامل می‌شود؟ «..... نوعی حشره است که از خود صدا تولید می‌کند.»

(۱) سنجاقک	(۲) قاصدک	(۳) سیرسیرک	(۴) کفش دوزک

۳۴- معنی کدام واژه نادرست است؟

(۱) مُتَعَبِد: شب‌زنده‌دار	(۲) مُصَحَف: کتاب	(۳) غفلت: ناآگاهی	(۴) اندرز: نصیحت

۳۵- برابر معنایی واژه مشخص شده در جمله «گویی نخفته‌اند که مرده‌اند»، در کدام گزینه مشاهده می‌شود؟

- (۱) مثل لبخند بازخواهم شد (۲) کاش روزی به کام خود برسید
(۳) باز انگار، زنگ انشا بود (۴) تا ابد سبز سبز خواهم ماند

۳۶- در کدام گزینه، معنای واژه مشخص شده، در داخل کمانک نادرست است؟

- (۱) فارغ از سنگ بچه‌ها باشم (جدا) (۲) باز پیغمبر بهار شویم (پیام آور)
(۳) همه شب، دیده بر هم نبسته (چشم) (۴) روز و شب زائر حرم باشیم (دیدارکننده)

۳۷- در کدام بیت، جفت‌واژه مترادف وجود دارد؟

- (۱) زنگ تفريح را كه زنجره زد (۲) باز هم در كلاس غوغا شد
(۲) هر يك از بچه‌ها به سویی رفت (۳) و معلّم دوباره تنه‌ها شد
(۳) با خودش زیر لب، چنین می‌گفت: (۴) آرزوهايتان چه رنگين است!
(۴) کاش روزی به کام خود برسید، (۴) بچه‌ها، آرزوی من اين است!

۳۸- به دو واژه «ثواب و صواب» چه می‌گویند؟

- (۱) هم‌آوا (۲) مترادف (۳) متضاد (۴) متناسب

۳۹- در همه گزینه‌ها به جز گزینه واژه‌ای وجود دارد که در زبان فارسی، هم‌آوا دارد.

- (۱) مسلمانان دو ماه محرم و صفر را گرامی می‌دارند. (۲) هیچ کس او را نمی‌شناسد؛ او در اینجا غریب است
(۳) از اینان، یکی سربرنمی‌دارد که دوگانه‌ای بگزارد. (۴) مصحف عزیر بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته.

۴۰- در کدام گزینه تمامی واژه‌ها هم‌خانواده نیستند؟

- (۱) فارغ، فراغت، غافل (۲) معلّم، تعلیم، علوم (۳) تفریح، فَرَح، مُفَرِّح (۴) زائر، زیارت، زوَار

۴۱- کلمات هم‌خانواده در کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) مصحف، صحیفه، صفحه (۲) غفلت، غافل، اغفال
(۳) خدمت، استخدام، خادم (۴) خلق، خَلَق، خِلقت

۴۲- در کدام بیت غلط املایی دیده می‌شود؟

- (۱) توی گلدسته‌های یک گنبد (۲) روز و شب، زائر حَرَم باشیم
(۳) کاش با باد رهسپار شوم (۴) فارغ از سنگ بچه‌ها باشم

۴۳- در کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟

- (۱) در ایام طفولیت، متعبّد و شب خیز بودم.
(۲) همه شب، دیده بر هم نبسته کتاب و مصحف عزیز بر کنار گرفته.
(۳) پدر را گفتم: از اینان، یکی سر برنمی‌دارد که دو گانه‌ای بگذارد.
(۴) چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که مرده‌اند.

۴۴- در بیت «بچه‌ها در کلاس جنگل سبز / دور هم جمع بودند، خوش حال»، کدام واژه ارزش املایی ندارد؟

- (۱) کلاس (۲) جنگل (۳) جمع (۴) خوش حال

۴۵- در کدام گزینه، املاي همه واژه‌ها به درستی نیامده است؟

- (۱) فروغ، زائر، افق (۲) طایفه، غوغا، پیغمبر (۳) برخواست، زنجرح، عنایت (۴) نسیم، غلتید، غفلت

۴۶- زمان فعلِ کدام جمله با بقیه متفاوت است؟

- (۱) صبح یک روز نوبهاری بود
- (۲) تا معلّم ز گِردِ راه رسید
- (۳) دانه آرام بر زمین غلتید
- (۴) تا ابد سبز سبز خواهم ماند

۴۷- در عبارت «از اینان، یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگذارد. چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که

مرده‌اند» کدام گزینه، فعل به شمار نمی‌آید؟

- (۱) بگذارد
- (۲) برده‌اند
- (۳) گویی
- (۴) مرده‌اند

۴۸- در کدام گزینه تعداد جمله با بقیه متفاوت است؟

- (۱) گفت: باغی بزرگ خواهم شد
- (۲) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند
- (۳) درّه‌ذره به آسمان بروم
- (۴) روی هر شاخه جیک جیک کنم

۴۹- تعداد جمله‌های کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- (۱) جوجه کوچک پرستو گفت:
- (۲) جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم
- (۳) غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم
- (۴) شبینم از روی برگ گل، برخاست
- (۱) کاش با باد رهسپار شوم
- (۲) فارغ از سنگ بچه‌ها باشم
- (۳) مثل لبخند، باز خواهم شد
- (۴) گفت: می‌خواهم آفتاب شوم

۵۰- در کدام گزینه، علاوه بر نهاد، حذف بخش دیگری از اجزای جمله مشاهده می‌شود؟

- (۱) باز موضوع تازه‌ای داریم
- (۲) تا معلّم ز گِردِ راه رسید
- (۳) تا افق‌های دور، کوچ کنم
- (۴) غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم
- (۱) «آرزوی شما در آینده»
- (۲) گفت با چهره‌ای پر از خنده
- (۳) باز پیغمبر بهار شوم
- (۴) مثل لبخند، باز خواهم شد

۵۱- همه ابیات به جز از یک جمله تشکیل شده‌اند.

- (۱) توی گلدسته‌های یک گنبد
- (۲) با نسیم بهار و بلبل باغ
- (۳) هر یکی برگ کوچکی در دست
- (۴) بچه‌ها در کلاس جنگل سبز
- (۱) روز و شب زائر حرم باشیم
- (۲) گرم راز و نیاز خواهم شد
- (۳) باز انگار، زنگ انشا بود
- (۴) جمع بودند دورهم، خوش حال

۵۲- در همه گزینه‌ها به جز شبه جمله وجود دارد.

- (۱) رفت و انشای کوچکش را خواند
- (۲) بچه‌ها، آرزوی من این است
- (۳) الهی، دلی ده که در کار تو جان بازیم.
- (۴) کاش با باد رهسپار شوم

۵۳- کلمه «بچه‌ها» در کدام گزینه در نقش مضاف‌الیه است؟

- (۱) هر یک از بچه‌ها به سویی رفت
- (۲) فارغ از سنگ بچه‌ها باشم
- (۳) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند
- (۴) بچه‌ها، آرزوی من این است

۵۴- در کدام گزینه «مفعول» وجود ندارد؟

- (۱) رفت و انشای کوچکش را خواند
- (۲) باز موضوع تازه‌ای داریم
- (۳) زنگ تفریح را که زنجره زد
- (۴) شبینم از روی برگ گل، برخاست

۵۵- در کدام گزینه، نهاد حذف شده است؟

- (۱) هر یکی برگ کوچکی در دست
(۲) گفت با چهره‌ای پر از خنده
(۳) بچه‌ها آرزوی من، این است
(۴) آرزوهایشان چه رنگین است

۵۶- در کدام گزینه جمله‌ای دیده می‌شود که فقط از یک کلمه تشکیل شده است؟

- (۱) گفت با چهره‌ای پر از خنده
(۲) رفت و انشای کوچکش را خواند
(۳) با خودش زیر لب چنین می‌گفت
(۴) در دل آسمان، ره‌ها باشم

۵۷- بیت «کاش روزی به کام خود برسید، / بچه‌ها آرزوی من این است!» چند جمله است؟

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۵۸- عبارت زیر چند جمله است؟

«جان پدر! تو نیز اگر بختی، به از آن که در پوستین خلق، اُفتی.»

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۵۹- کدام گزینه درباره عبارت زیر نادرست است؟

«پدر را گفتم: از اینان، یکی سر بر نمی‌دارد که دو گانه‌ای بگزارد.»

- (۱) «را» نشانه مفعول است.
(۲) «یکی» در عبارت بالا نهاد است.
(۳) عبارت، سه جمله است.
(۴) «دوگانه» در جمله پایانی مفعول است.

۶۰- کدام کتاب از آثار سعدی به شمار می‌رود؟

- (۱) گلشن راز (۲) الهی نامه
(۳) مثنوی معنوی (۴) گلستان

۶۱- پدیدآورنده کدام کتاب نادرست است؟

- (۱) گلشن راز: مولوی
(۲) لیلی و مجنون: نظامی گنجه‌ای

- (۳) به قول پرستو: قیصر امین پور
(۴) بوستان: سعدی

۶۲- کدام یک از نویسندگان زیر، از گلستان سعدی تقلید نکرده‌اند؟

- (۱) خواجه عبدالله انصاری (۲) قآنی (۳) جامی (۴) قائم مقام

۶۳- ابیات زیر در چه قالب شعری سروده شده‌اند؟

- صبح یک روز نوبه‌اری بود
بچه‌ها در کلاس جنگل سبز
روزی از روزهای اول سال
جمع بودند دور هم خوش حال
(۱) رباعی (۲) دو بیتی (۳) چهارپاره (۴) نیمایی

۶۴- در کدام گزینه «کنایه» وجود ندارد؟

- (۱) سر برداشتن
(۲) در پوستین خلق افتادن
(۳) دیده بر هم بستن
(۴) گرد کسی خُفتن

۶۵- در کدام گزینه ترکیب کنایی وجود ندارد؟

- (۱) بچه‌ها گرم گفت و گو بودند
(۲) تا معلّم ز گِردِ راه رسید
(۳) آرزوهایشان چه رنگین است
(۴) غنچه هم گفت: گر چه دل تنگم

۶۶- در بیت «زنگ تفریح را که زنجره زد/ باز هم در کلاس غوغا شد» ویژگی انسانی به کدام واژه نسبت داده شده؟

- (۱) زنجره (۲) زنگ (۳) کلاس (۴) غوغا

۶۷- در کدام گزینه آرایه «تشخیص» (جان بخشی) دیده نمی شود؟

- (۱) دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند
(۲) جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم
(۳) زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد
(۴) بچه ها در کلاس جنگل سبز جمع بودند دور هم، خوش حال

۶۸- در کدام بیت، هر دو آرایه «تشبیه، تشخیص» با هم دیده می شود؟

- (۱) تا معلّم ز گِردِ راه رسید گفت: با چهره ای پر از خنده
(۲) جوجه گنجشک گفت: می خواهم فارغ از سنگ بچه ها باشم
(۳) غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد
(۴) جوجه های کبوتران گفتند: کاش می شد کنار هم باشیم

۶۹- در کدام بیت مراعات نظیر وجود ندارد؟

- (۱) توی گلدسته های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم
(۲) هر یکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود
(۳) بانسیم بهار و بلبل باغ گرم راز و نیاز خواهم شد
(۴) صبح یک روز نوبهار بود روزی از روزهای اوّل سال

۷۰- کدام گزینه به نثر مسجع نوشته نشده است؟

- (۱) یاد دارم در ایام طفولیت، متعبد و شب خیز بودم. شبی در خدمت پدر نشسته بودم.
(۲) همه شب، دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه ای گرد ما خفته.
(۳) چنان خواب غفلت برده اند که گویی نخفته اند که مرده اند.
(۴) تو نیز اگر بختی، به از آن که در پوستین خلق، افتی.

معنی و درک مطلب

۷۱- شاعر در ابیات زیر کدام ویژگی «پرستوها» را به تصویر می کشد؟

- جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم
تا افق ها دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم
(۱) پیام آوری (۲) سفر کردن (۳) کمال خواهی (۴) همراهی با باده ها

۷۲- بیت «تو گلدسته های یک گنبد/ روز و شب، زائر حرم باشیم» وصف حال کدام پرنده است؟

- (۱) زنجره (۲) جوجه های کبوتران (۳) جوجه گنجشک (۴) جوجه پرستو

۷۳- مقصود از «راز و نیاز» در بیت زیر چیست؟

- «بانسیم بهار و بلبل باغ گرم راز و نیاز خواهم بود»
(۱) مناجات (۲) گفت و گو (۳) گفتن نیاز خود به کسی (۴) راز گفتن با معشوق

۷۴- در بیت «غنچه هم گفت: گرچه دل تنگم / مثل لبخند، باز خواهم شد» منظور از «باز شدن غنچه» چیست؟

- (۱) لبخند زدن (۲) شکفته شدن (۳) غمگین نبودن (۴) پرپر شدن

۷۵- در بیت «هر یک از بچه‌ها به سویی رفت / و معلّم دو باره تنها شد» مقصود از «معلّم» کیست؟

- (۱) خود شاعر (۲) خداوند (۳) دبیر کلاس (۴) طبیعت

۷۶- منظور شب‌نم از جمله «می‌خواهم آفتاب شوم» چیست؟

- (۱) با آفتاب یکی شود (۲) مثل آفتاب، هستی‌بخش باشد

- (۳) به عظمت و افتخار برسد (۴) چون آفتاب بدرخشد

۷۷- با توجه به ابیات زیر معلّم چه آرزویی داشته است؟

با خودش زیر لب، چنین می‌گفت: آرزویتان چه رنگین است!

کاش روزی به کام خود برسید، بچه‌ها، آرزوی من این است!

- (۱) رسیدن به آرزوی بچه‌ها (۲) شادابی و سرسبزی وطن

- (۳) کامیاب شدن بچه‌ها (۴) داشتن آرزوهای رنگین

۷۸- در ابیات زیر به کدام ویژگی اشاره نشده است؟

جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم

تا افق‌های دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم

- (۱) سخن گفتن (۲) سفر کردن (۳) پیام‌آور بودن (۴) حسرت خوردن

۷۹- در بیت زیر چرا شاعر «زدن زنگ تفریح» را به زنجره نسبت داده است؟

«زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد»

(۱) زیرا زنجره، حشره‌ای است که از خود صدا تولید می‌کند.

(۲) زیرا صدای زنجره مثل صدایی است که در زنگ مدارس نواخته می‌شود.

(۳) چون زنجره از یک نظم خاصی پیروی می‌کند و بسیار حشره منظمی است.

(۴) چون زنجره، حشره‌ای است که با حرکات مداوم خود همه پرنده‌گان را به صدا در می‌آورد.

۸۰- بیت «جهان جمله فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی است پنهان» با همه ابیات به جز بیت ارتباط

مفهومی دارد.

(۱) خورشید جمال رخ آن یار عیان (= آشکار) دید

(۲) بر لاله و گلزار و گلّت گر نظر افتد

(۳) روی تو ز مرآت (=آینه) جهان می‌بینم

(۴) فروغ رخّش را که جان بر فروخت

۸۱- پیام عبارت «جان پدر»، تو نیز اگر بختی، به از آن که در پوستین خلق، آفتی» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

(۱) پاک کن از غیبت مردم دهان خویش

(۲) مایه غم نبود جز سخن بیهوده

(۳) نهفته باش ز مردم که خلق، دیو رهند

(۴) به دوست گرچه عزیز است راز دل مگشای

ای که از مسواک هر دم می‌کنی دندان، سپید

لب ببند از سخن بیهوده، آسایش کن

فرشته اوست که از چشم خلق، پنهان است

که دوست نیز بگویند به دوستان عزیز

توضیح در مورد گزینه «۴»، «کعبه مقصد» خداوند است، شاعر در این بیت بر این نکته تأکید می‌کند که خداوند، در دل ماست و دل درون سینه است. ولی ما به اشتباه برای یافتن خداوند، به طرف صحرا و بیابان رو کرده‌ایم.

۲۳- **گزینه «۴» مفهوم گزینه «۴»:**

زورمندی و ستمگری از درگاه خداوند دور است.

۲۴- **گزینه «۱»** شاعر در بیت سؤال بر اهمیت کاربرد نام خداوند در آغاز کارها و اینکه بهترین سرآغاز است تأکید می‌کند. در بیت گزینه «۱» نیز شاعر بیان می‌کند: نام تو (خداوند) ابتدای هر نام (کتاب) است و اول شروع هر کار و آخر هر پایانی است.

توضیح در مورد بیت گزینه «۲»: این بیت با مفهوم بیت سؤال کمی ارتباط معنایی دارد؛ زیرا شاعر سخنش را با نام خدایی آغاز می‌کند که جهان را آفریده است ولی در این بیت، این که نام خداوند بهترین سرآغاز است و در آغاز هر کاری به کار می‌رود، مشاهده نمی‌شود.

۲۵- **گزینه «۳»** در بیت سؤال آمده: نام خدا، کلید هر گنجی است و در مصراع دوم بیت گزینه «۳» نیز شاعر می‌گوید: نام تو (خدا) کلید هر چیز بسته است.

۲۶- **گزینه «۲»** در بیت سؤال آمده:

از خود (=خدا) فروغی (=نوری) به چشم من برسان.

در مصراع دوم بیت گزینه «۲» نیز شاعر می‌گوید:

با نور خود مرا آشنایی ده

۲۷- **گزینه «۴»** مفهوم کلی گزینه‌های «۱ و ۲ و ۳»

خداوند از همه چیزهای پنهان و آشکار آگاه است.

گزینه (۱) قصه نانموده (=سخن بیان نشده) دانی.

گزینه (۲) تو (=خدا) خود بر اسرار (=رازها) مطلع هستی.

گزینه (۳) غیب‌دان و مطلع است حتی اگر به خفیه (=پنهان) و راز او را بخوانی.

۲۸- **گزینه «۳»** در بیت سؤال شاعر می‌گوید:

کسی به جز تو (=خدا) دستگیر من نیست.

در گزینه ۳ نیز گوینده می‌گوید: [ای خدا] دست گیر

که دست‌آویز (= کمک کننده) نداریم.

۲۹- **گزینه «۳»** آبد: زمانی که آن را نهایت نباشد،

جاودان، زمان آینده بسیار دور

۳۰- **گزینه «۴»** یکی دیگر از معانی «کام»، «دهان»

است نه زبان.

۳۱- **گزینه «۳»** خفته ← خوابیده

۳۲- **گزینه «۳»** «کام» در بیت گزینه «۳» به معنای

«دهان» و در سایر گزینه‌ها در معنای «میل و آرزو» آمده.

۳۳- **گزینه «۳»**

۳۴- **گزینه «۱»** مُتَعَبِد ← شکرگزار، عبادت کننده

۳۵- **گزینه «۳»** انگار ← گویی، مثل اینکه

۳۶- **گزینه «۱»** فارغ ← آسوده، راحت

۳۷- **گزینه «۴»** «کام» و «آرزو» مترادف هستند.

۳۸- **گزینه «۱»**

۳۹- **گزینه «۴»** در سایر گزینه‌ها به ترتیب؛ واژه‌های

«صفر، غریب، بگزارد»، در زبان فارسی هم‌آوا دارند.

۴۰- **گزینه «۱»** حروف اصلی در کلمه «غافل» عبارتند از:

«غ، ف، ل» در صورتی که در واژه‌های «فارغ و فراغت»

عبارتند از: «ف، ر، غ» بنابراین واژه غافل را نمی‌توان با

سایر واژه‌ها هم‌خانواده دانست.

۴۱- **گزینه «۱»** حروف اصلی سه کلمه گزینه «۱»

«ص، ح، ف» است ولی از نظر معنایی کلمه «صحفه» با دو

کلمه بعد ارتباطی ندارد. صحفه به معنی بشقاب، ولی

«صحیفه و مصحف» به معنای کتاب است.

۴۲- **گزینه «۱»** گلدسته ← گلدسته

۴۳- **گزینه «۳»** بگزارد ← بگزارد

۴۴- **گزینه «۲»** زیرا همه حروف به یک شکل، نوشته

می‌شوند؛ اما در سایر گزینه‌ها، برخی از حروف ممکن است به

اشتباه، به چند شکل نوشته شوند.

۴۵- **گزینه «۳»**

برخواست ← برخاست زنجرح ← زنجره

۴۶- **گزینه «۴»** زمان فعل «خواهم ماند» آینده است.

در سایر گزینه‌ها فعل‌های «بود، رسید، غلتید» همگی

گذشته هستند.

۴۷- گزینه «۳»

۴۸- گزینه «۱» گزینه «۱» دو جمله است

و سایر گزینه‌ها هر کدام یک جمله هستند.

۴۹- گزینه «۴» تعداد جملات در گزینه‌ها:

گزینه (۱) ۳ جمله: جوجه ... گفت، کاش با

باد رهسپار شوم.

گزینه (۲) ۳ جمله: جوجه ... گفت:

می‌خواهم فارغ از سنگ بچه‌ها باشم.

گزینه (۳) ۳ جمله: غنچه گفت: گرچه دل تنگم

مثل لبخند، باز خواهم شد.

گزینه (۴) ۴ جمله: شبنم ... برخاست، گفت:

می‌خواهم آفتاب شوم.

۵۰- گزینه «۱» آرزوی شما در آینده [چیست= چه است؟]

۵۱- گزینه «۳» بیت گزینه «۳» دو جمله دارد.

هر یکی برگ کوچکی در دست [داشت]

باز انگار، زنگ انشا بود.

۵۲- گزینه «۱» شبه جمله‌ها در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲ و ۳ «بچه‌ها» و «الهی» چون «منادا» هستند.

گزینه (۴) کاش (=ای کاش) صوت یا شبه جمله است.

۵۳- گزینه «۲» در گزینه «۲» «سنگ» متمم و

«بچه‌ها» مضاف‌الیه است.

نقش بچه‌ها در سایر گزینه‌ها:

(۱) متمم (۳) نهاد (۴) منادا

۵۴- گزینه «۴» مفعول در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱) انشای کوچکش

گزینه (۲) موضوع تازه گزینه (۳) زنگ تفریح

۵۵- گزینه «۲»

نهاد در سایر گزینه‌ها: گزینه (۱) هر یک

گزینه (۳) آرزوی من گزینه (۴) آرزوهایتان

مرتب شده مصراع گزینه «۲»:

[معلم] با چهره‌ای پر از خنده گفت.

در گزینه «۲» نهاد یعنی «معلم»، حذف شده است.

۵۶- گزینه «۲» «فعل رفت» در گزینه «۲» یک کلمه

است و به تنهایی یک جمله را تشکیل می‌دهد.

۵۷- گزینه «۴» کاش روزی به کام خود برسید.

بچه‌ها، آرزوی من این است.

۵۸- گزینه «۴» جان پدر، تو نیز اگر بختی،

به (=بهرتر) است [از آن که [تو] در پوستین خلق افتی.

۵۹- گزینه «۱» واژه «را» حرف اضافه است در معنای «به»

۶۰- گزینه «۴»

۶۱- گزینه «۱» گلشن راز ← شیخ محمود شبستری

۶۲- گزینه «۱»

۶۳- گزینه «۳» ابیات این سؤال در قالب «چهار

پاره» سروده شده‌اند. زیرا اگر دقت کنیم کلمات قافیه

(سال و خوش حال) فقط در مصراع‌های زوج دیده

می‌شود. حال آنکه در رباعی و دو بیتی علاوه بر

مصراع‌های زوج در مصراع‌های اول نیز قافیه وجود دارد. در

شعر نیمایی نیز طول مصراع‌ها یکسان نیست و کوتاه و

بلند است.

۶۴- گزینه «۴»

(۱) «سربرداشتن»، کنایه از «بلند شدن، برخاستن»

(۲) «در پوستین خلق افتادن»، کنایه از «غیبت کردن»

(۳) «دیده بر هم بستن»، کنایه از «خوابیدن»

۶۵- گزینه «۳» کنایه‌های سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱) گرم چیزی بودن ← مشغول کار بودن

گزینه (۲) از گرد راه رسیدن ← تازه وارد شدن

گزینه (۴) دل تنگ بودن ← غمگین و ناراحت بودن

۶۶- گزینه «۱» در این بیت «زدن زنگ» که یکی

ویژگی انسان است به زنجره نسبت داده شده است.

۶۷- گزینه «۴» آرایه تشخیص در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱) دانه مثل انسانی می‌رود و انشایش را می‌خواند.

گزینه (۲) گفتن (ویژگی انسان) به پرستو نسبت داده شده

گزینه (۳) زدن زنگ به زنجره نسبت داده شده است.

۶۸- گزینه «۳» تشخیص ← غنچه هم گفت

تشبیه ← غنچه مثل لبخند شده است.

۶۹- **گزینه ۲** «کلماتی که در سایر گزینه‌ها با هم

تناسب دارند و مراعات نظیر ایجاد شده است:

گزینه ۱) گلدسته و گنبد و حرم / روز و شب

گزینه ۳) بهار، بلبل و باغ

گزینه ۴) صبح، روز، نوبهار، سال

۷۰- **گزینه ۱** «کلمات مسجع در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲) نبسته و گرفته و خفته

گزینه ۳) برده‌اند و نخفته‌اند و مرده‌اند

گزینه ۴) بختی و افتی

۷۱- **گزینه ۱** «پرستو، نماد پیام‌آوری است.

۷۲- **گزینه ۲**

۷۳- **گزینه ۱** «مناجات کردن با خداوند است.

۷۴- **گزینه ۲**

«باز شدن غنچه» اشاره به شکفته شدن آن دارد.

۷۵- **گزینه ۱** «معلم، خود شاعر است.

۷۶- **گزینه ۲** «همان طور که آفتاب با نور خودش

هستی می‌بخشد او نیز دوست دارد، هستی بخش باشد.

۷۷- **گزینه ۳** «بچه‌ها کامیاب شوند و به آرزوی خود برسند.

۷۸- **گزینه ۴**

۷۹- **گزینه ۱**

۸۰- **گزینه ۴**

مفهوم بیت سؤال: یعنی تمام پدیده‌های جهان نشانه‌ای

از روی خداوند است و وجود حق در تمام آنها آشکار است.

این مفهوم در تمام گزینه‌ها «۱، ۲، ۳» دیده می‌شود.

گزینه ۱) رخ آن یار (=خداوند) از ذرات جهان عیان است.

گزینه ۲) گلزار و گل و لاله و صحرا (=تمام جهان)

همه او (=خداوند) دان

گزینه ۳) روی تو (=خداوند) ز جهان می‌بینم

مفهوم گزینه ۴) روشنی چهره معشوق، سبب شعله‌ور

شدن جان عاشق می‌شود به طوری که هر چه عاشق بیشتر

او را می‌بیند، دلش بیشتر در آتش عشق او می‌سوزد.

۸۱- **گزینه ۱** «پیام عبارت، دوری از غیبت کردن است.

این مفهوم در گزینه «۱» دیده می‌شود.

۸۲- **گزینه ۱** «دوگانه، نماز صبح است.

۸۳- **گزینه ۲** «در پوستین خلق افتادن»

کنایه از «غیبت کردن» است.

۸۴- **گزینه ۱** «دوگانه‌ای بگزارد» یعنی نماز صبحی

به جا آورد که تأکیدی است بر عبادت و نیایش سحرگاهی.

۸۵- **گزینه ۱** «غرور ← احساس سربلندی و افتخار

۸۶- **گزینه ۱** «یقین داشتن ← مطمئن بودن

۸۷- **گزینه ۲** «کشف کردن ← پی بردن به چیزی

۸۸- **گزینه ۲** «اعجاز ← معجزه، کاری عجیب انجام دادن

۸۹- **گزینه ۳** «بی برگ، به معنی «تهیدست و فقیر»،

مترادف «مسکین»، است.

۹۰- **گزینه ۲**

۹۱- **گزینه ۳** «قنداقه ← ملحفه، دورپیچ کودک

۹۲- **گزینه ۲**

۹۳- **گزینه ۳**

۹۴- **گزینه ۴**

۹۵- **گزینه ۲** «خوشنودی ← خوشنودی

۹۶- **گزینه ۳** «بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱) پرنشأت ← پرنشاط

گزینه ۲) مئصوم ← معصوم

گزینه ۳) ذل زدن ← زل زدن قلقلک ← قلقلک

گزینه ۴) جازبه ← جاذبه

۹۷- **گزینه ۴** «خسته‌گی ← خستگی

۹۸- **گزینه ۱** «مویح ← مویه

۹۹- **گزینه ۳** «هر دو واژه متضاد است.

۱۰۰- **گزینه ۴** «فاصله» با دو واژه دیگر هم‌خانواده نیست.

حروف اصلی «فاصله»: «ف، ص، ل»

حروف اصلی واژه‌های «صفا، صافی»: «ص، ف، ی»

۱۰۱- **گزینه ۲** «نقطه» با «منطقه» نمی‌تواند هم‌خانواده

باشد.

حروف اصلی «نقطه»: «ن، ق، ط»

حروف اصلی «منطقه»: «ن، ط، ق»

نمایندگان فروش کتاب‌های انتشارات نگاه نو فرهنگ

الف) شیراز

۱	بانک کتاب معالی آباد	جنب پل معالی آباد، ابتدای ۱۴ متری دینکان	۳۶۳۶۱۱۰۵ - ۷
۲	بانک کتاب صادق	چهارراه خلدبرین به سمت ملاصدرا، نبش کوچه ۳	۳۲۳۵۶۵۷۰
۳	بانک کتاب (عمده فروشی)	خیابان قصردشت، روبه‌روی انتقال خون، جنب کوچه ۵۹	۳۶۲۹۳۱۲۱
۴	پخش کتاب	بولوار بعثت، نرسیده به فلکه سنگی	۳۶۴۸۰۶۰۹
۵	پخش گلستانه (عمده فروشی)	خیابان تختی، کوچه جاوید	۳۲۲۳۲۲۱۰
۶	خوارزمی	خیابان ملاصدرا، ابتدای خیابان معدل، طبقه زیرین	۳۲۳۱۸۰۴۹
۷	دنیای کتاب (عمده و خرده)	خیابان مشیرفاطمی، ابتدای معدل، طبقه زیرین	۳۲۳۳۵۱۶۹
۸	کتاب‌فروشی شیراز	خیابان قصردشت، روبه‌روی انتقال خون، جنب کوچه ۵۹	۳۶۲۶۴۲۰۰
۹	مرکز کتاب زرهی	بلوار زرهی. بین کوچه ۶۲ و ۶۴، روبه‌روی خیابان فلّاحی	۳۸۲۲۲۱۱۲
۱۰	کتاب‌فروشی مرکزی	چهارراه ملاصدرا، ابتدای رحمت‌آباد	۳۶۲۶۹۸۲۶
۱۱	کتاب‌فروشی هیربد	خیابان معالی آباد، جنب کوچه ۱۵، پایین پاساژ نغمه	۳۶۲۴۹۷۸۳
۱۳	کتاب‌فروشی مصیر	شهرک گلستان، بلوار علّامه امینی، روبه‌روی درمانگاه	۰۹۱۶۴۴۷۲۳۱۳
۱۴	کتاب‌فروشی فرهنگ	خیابان مشیرفاطمی، ابتدای معدل، طبقه زیرین	۳۲۳۳۵۲۹۶

ب) شهرستان‌های فارس و استان بوشهر

آباد	کتاب‌فروشی خورشید شب	میدان شهید منتظری	۴۴۳۴۷۳۲۷
سپیدان	کتاب‌فروشی صفا	خیابان شهید غضنفری	۰۹۱۷۴۵۰۴۷۶۸
داراب	کتاب‌فروشی آوای دانش	خیابان بهار، کتاب‌فروشی آوای دانش	۰۹۱۷۱۳۲۰۵۸۹
جهرم	کلبه کتاب	خیابان جمهوری، راسته طلافروشان	۵۴۲۲۶۶۴۹
فسا	کتاب‌فروشی ایران باستان	خیابان امام خمینی، سه راه دریعی	۵۳۳۱۵۲۴۲
فسا	خانه کتاب ارشادی	خیابان روزبهان	۵۳۳۵۲۲۸۵
قیر	کتاب‌فروشی اکبری	بولوار امام، جنب صندوق حمیدیه	۰۹۱۷۳۹۲۰۰۳۹
مرودشت	کتاب‌فروشی نگار	میدان شهرداری، خیابان ۷ تیر	۴۳۲۲۱۴۷۰
مرودشت	کتاب‌فروشی عزیزی	میدان شهرداری، خیابان ۷ تیر	۴۳۲۲۲۲۱۸
نورآباد	مرکز نشر دانشگاهی	خیابان شهید مدنی، نبش کوچه ۵	۰۹۱۷۳۲۲۲۱۳۳
نیریز	کتاب‌فروشی کالج	خیابان قدس پاساژ زحلی طبقه دوم	۵۳۸۲۱۶۳۳
نیریز	کتاب‌فروشی صادق یار	روبه‌روی مدرسه شاهد	۵۳۸۲۶۸۷۸
بوشهر	کتاب‌فروشی پاپیروس	خیابان امام خمینی، جنب سینما بهمن	۰۹۳۰۶۰۳۳۷۹۷
برازجان	کتاب‌فروشی پارسیان	چهارراه بیمارستان، روبه‌روی سه راه شهرک	۰۹۱۷۳۷۳۲۴۴۲

برای خرید این کتاب، با شماره «۰۹۱۷ ۳۰۱۶۰۸۵»، هماهنگی نمایید و یا بهای آن را به شماره کارت زیر واریز نمایید و نشانی کامل پستی خود را از طریق پیامک، واتساپ، ای‌تا به شماره مذکور اعلام کنید تا با پست پیشتاز، ارسال شود.

بانک ملی: شماره کارت: ۹۱۴۸، ۵۴۵۸، ۹۹۱۴، ۶۰۳۷ به نام جواد امیرسالاری

سامانه فروش اینترنتی: www.negahenow.com